

Sygn. akt III KK 274/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Józef Szewczyk

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **G. K.**

w przedmiocie wyroku łącznego,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 21 sierpnia 2012 r.,

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1

wyroku łącznego Sądu Rejonowego

z dnia 16 września 2011 r.,

1). uchyła wyrok w zaskarżonej części i postępowanie w tym zakresie, na podstawie art. 572 k.p.k., umarza;

2). wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy, rozpoznając wniosek G. K. z dnia 3 stycznia 2011 r. o wydanie wyroku łącznego obejmującego skazania tego sądu w sprawach II K 422/08, II K 383/08 oraz II W. 13/10 ustalił, że G. K. skazany został prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego:

1. z dnia 11 marca 2003 r., sygn. akt II K 1083/02:

- za czyn popełniony w dniu 14 sierpnia 2002 r., wyczerpujący dyspozycję art. 159 k.k. i innych, na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- za czyn popełniony w dniu 14 sierpnia 2002 r., wyczerpujący dyspozycję art. 193 k.k., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, co do których orzeczono karę łączną roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w rozmiarze 3 lat, której wykonanie zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 7 marca 2005 r. (VIII Ko 419/05), oraz grzywnę z art. 71 § 1 k.k. w wysokości 40 stawek dziennych po 15 zł każda;

2. z dnia 24 maja 2005 r., sygn. akt VII K 596/05, za czyn popełniony w dniu 8 marca 2005 r., wyczerpujący dyspozycję art. 178a § 2 k.k., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w rozmiarze 4 lat, środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat oraz grzywnę z art. 71 § 1 k.k. w wysokości 30 stawek dziennych po 10 zł każda;

3. z dnia 14 listopada 2005 r., sygn. akt II K 371/05, za czyn popełniony w dniu 9 marca 2005 r., wyczerpujący dyspozycje art. 291 § 1 k.k., na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w rozmiarze 3 lat, której wykonanie zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 27 kwietnia 2009 r. (VIII Ko 1410/09), oraz grzywnę z art. 33 § 2 k.k. w wysokości 40 stawek dziennych po 10 zł każda (uiszczona w całości);

4. z dnia 27 czerwca 2006 r., sygn. akt VII K 892/06, za czyn popełniony w dniu 7 maja 2006 r., wyczerpujący dyspozycję art. 178a § 2 k.k., na karę 10

miesiący ograniczenia wolności oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych i rowerów na okres 3 lat;

5. z dnia 11 grudnia 2008 r., sygn. akt II K 383/08, za czyn popełniony w dniu 11 sierpnia 2008 r., wyczerpujący dyspozycję art. 242 § 1 k.k., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w rozmiarze 3 lat, której wykonanie zarządził postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 28 czerwca 2010 r. (VIII Ko 2166/10), oraz grzywnę z art. 71 § 1 k.k. w wysokości 40 stawek dziennych po 10 zł każda;
6. z dnia 9 lutego 2009 r., sygn. akt II K 422/08, za czyn popełniony w dniu 6 lipca 2008 r., wyczerpujący dyspozycję art. 291 § 1 k.k., na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w rozmiarze 3 lat, której wykonanie zarządził postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 28 czerwca 2010 r. (VIII Ko 2167/10), oraz grzywnę z art. 33 § 2 k.k. w wysokości 30 stawek dziennych po 10 zł każda;
7. z dnia 23 lutego 2010 r., sygn. akt II K 56/10, za czyn popełniony w dniu 11 grudnia 2009 r., wyczerpujący dyspozycję art. 178a § 1 k.k., na karę 4 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby w rozmiarze 2 lat, której wykonania dotychczas nie zarządził, grzywnę z art. 71 § 1 k.k. w wysokości 50 stawek dziennych po 10 zł każda oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat.

Wyrokiem łącznym z dnia 16 września 2011 r., sygn. akt II K 20/11, sprostowanym w trybie art. 105 k.p.k. postanowieniami z dnia 21 września 2011 r. i z dnia 9 listopada 2011 r. (k. 73 i 94), Sąd Rejonowy:

1. na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. kary pozbawienia wolności orzeczone wobec G. K. prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w sprawach VII K 569/05 i II

K 371/05 połączył i jako karę łączną orzekł karę roku pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 85 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1 k.k. w zw. z art. 569 § 1 k.p.k. kary pozbawienia wolności orzeczone wobec skazanego G. K. prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w sprawach II K 383/08 i II K 422/08 połączył i jako karę łączną orzekł karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
3. na poczet orzeczonej kary zaliczył skazanemu G. K. odbyte kary z wyroków podlegających łączeniu, w pozostałym zakresie pozostawiając je do odrębnego wykonania;
4. na podstawie art. 572 k.p.k. w pozostałym zakresie postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego umorzył;
5. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolnił skazanego od obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów postępowania oraz od uiszczenia opłaty.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 24 września 2011 r. bez postępowania odwoławczego, ponieważ wniosek skazanego G. K. o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku łącznego nie został uwzględniony prawomocnym postanowieniem z dnia 7 listopada 2011 r. (k. 91).

Wyrok powyższy, w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1, zaskarżył kasacją – na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. – na korzyść skazanego G. K. Prokurator Generalny. Zarzucił w niej:

„rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, a mianowicie:

- art. 410 k.p.k., polegające na pominięciu przez sąd wynikającej z materiału dowodowego i mającej znaczenie dla rozstrzygnięcia okoliczności wydania przez Sąd Okręgowy postanowienia sygn. akt VI Kzw 499/09, uchylającego postanowienie Sądu Rejonowego o zarządzeniu wykonania orzeczonej wobec

G. K. w sprawie o sygn. akt II K 371/05 kary pozbawienia wolności i w konsekwencji błędnym przyjęciu, że prawomocnie zarządzono wykonanie tej kary, co skutkowało naruszeniem art. 85 k.k., poprzez połączenie w pkt 1 wyroku Sądu Rejonowego kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami tego sądu w sprawach o sygn. akt VII K 596/05 i II K 371/05 z warunkowym zawieszeniem ich wykonania w sytuacji, gdy w obu sprawach nie zarządzono ich wykonania, upłynęły okresy próby na jakie zawieszono kary pozbawienia wolności i dalsze 6 miesięcy i nastąpiło zatarcie skazań, a tym samym nie podlegały już łączeniu (pkt 1 – numeracja SN);

- art. 4 § 1 k.k., polegające na zastosowaniu przez Sąd Rejonowy w pkt 1, przy połączeniu wyroków tego sądu wydanych w sprawach o sygn. akt VII K 596/05 i II K 371/05 ustawy nowej i orzeczeniu, po myśli art. 89 § 1a k.k., kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności za zbiegające się przestępstwa, za które orzeczono kary jednostkowe pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, a nie zarządzono wykonania tych kar, mimo że w czasie popełnienia tych przestępstw obowiązywała ustawa względniejsza dla skazanego, gdyż przepis art. 89 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 8 czerwca 2010 r., wykluczał możliwość orzeczenia w takiej sytuacji kary łącznej bezwzględnego pozbawienia wolności, co obligowało sąd do jego zastosowania (pkt 2 – numeracja SN)”.

Przy tak sformułowanych zarzutach Prokurator Generalny wniósł o uchylenie orzeczenia w zaskarżonej części i umorzenie w tym zakresie postępowania na podstawie art. 572 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na korzyść skazanego G. K. jest oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k.

Rację przyznać należy jej autorowi, że w niniejszej sprawie – w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1 wyroku łącznego – Sąd Rejonowy dopuścił

się rażącego naruszenia wskazanych w zarzucie pkt 1 (według numeracji przyjętej przez SN) przepisów tak prawa procesowego, jak i materialnego. Odmienne natomiast ocenić należy zarzut sformułowany w pkt 2 (według wskazanej wyżej numeracji), w szczególności co do naruszenia art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1a k.k., nie miało to jednak znaczenia dla końcowego rozstrzygnięcia, bowiem orzeczenie o uchyleniu wyroku łącznego w zaskarżonej części (pkt 1) i umorzenie postępowania w tym zakresie na podstawie art. 572 k.p.k. implikowała oczywista zasadność zarzutu z pkt 1.

Pierwotnym powodem popełnionego przez Sąd Rejonowy błędu, którego efektem stało się rażące naruszenie art. 85 k.k., była obraza art. 410 k.p.k., zgodnie z którym podstawę wyroku może stanowić tylko całokształt okoliczności ujawnionych w toku rozprawy głównej. Sąd *meriti* rozpoznając niniejszą sprawę dysponował aktami wszystkich wymienionych na wstępie spraw wraz z aktami wykonawczymi oraz danymi z Krajowego Rejestru Karnego, opinią o skazanym, w tym również postanowieniami w przedmiocie zarządzenia kar, które – co wynika z protokołu rozprawy głównej z dnia 16 września 2011 r. – ujawnił w oparciu o przepisy art. 394 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 393 § 1 i 2 k.p.k. (k. 67). Pomimo tego, orzekając jak w pkt 1 wyroku łącznego, błędnie przyjął, że kara roku pozbawienia wolności wymierzona G. K. wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 14 listopada 2005 r. (II K 371/05), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby, została prawomocnie zarządzona postanowieniem tegoż sądu z dnia 27 kwietnia 2009 r. (VIII Ko 1410/09). Ustalenie to pozostawało w sprzeczności z rozstrzygnięciem zapadłym w Sądzie Okręgowym, który po rozpoznaniu zażalenia skazanego na powołane wyżej postanowienie Sądu Rejonowego, postanowieniem z dnia 1 lipca 2009 r., sygn. akt VI Kzw 499/09, uchylił zaskarżone orzeczenie i umorzył postępowanie w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej w sprawie II K 371/05 (k. 38 akt VIII Ko 1410/09).

W tym stanie rzeczy, co słusznie skonstatował skarżący, w dacie orzekania w przedmiocie wydania wyroku łącznego [pomijając nawet kwestię możliwości orzeczenia kary łącznej bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w sytuacji, gdy połączeniu miałyby podlegać kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem (VII K 596/05) i bez warunkowego zawieszenia ich wykonania (II K 371/05) – art. 89 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 czerwca 2010 r., o czym w dalszej części niniejszego uzasadnienia], nie było możliwe orzekanie w oparciu o przepis art. 85 k.k. o karze łącznej co do czynów objętych wyrokami Sądu Rejonowego w sprawach VII K 596/05 i II K 371/05, ponieważ w obu wypadkach nastąpiło zatarcie skazań, w myśl art. 76 § 1 k.k., i to również przy uwzględnieniu treści art. 76 § 2 k.k. oraz uwarunkowań procesowych w tychże sprawach. Co więcej, nawet w sytuacji faktycznego prawomocnego zarządzenia kary pozbawienia wolności w sprawie II K 371/05, co jak wskazano wyżej nie miało miejsca, nie można byłoby orzeczonej w niej kary połączyć z karą 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej G. K. w sprawie VII K 596/05, ponieważ i w tej sprawie wystąpiła sytuacja, o której mowa w art. 76 § 1 k.k.

I tak, w sprawie II K 371/05 do zatarcia skazania doszło w dniu 22 maja 2009 r., ponieważ zarówno w okresie próby, którego bieg rozpoczął się z chwilą uprawomocnienia wyroku w dniu 22 listopada 2005 r., jak i dalszych 6 miesięcy po jego zakończeniu, nie zarządzono prawomocnie – a to w związku z powołanym wyżej postanowieniem Sądu Okręgowego, sygn. akt VI Kzw 499/09 – jej wykonania, zaś w miejsce orzeczonej kary grzywny w wymiarze 40 stawek dziennych po 10 zł każda, skazany odbył (w okresie od dnia 23 sierpnia 2007 r. do dnia 12 września 2007 r. – informacja Centralnego Zarządu Służby Więziennej k. 61 akt II K 20/11) zastępczą karę 20 dni pozbawienia wolności, której wykonanie zarządzono prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 18 kwietnia 2006 r., sygn. akt VIII Ko 211/06 (k. 16 akt wykonawczych).

Zatarcie skazania nastąpiło, jak to zaznaczono już wyżej, również w sprawie VII K 596/05, w której wyrok skazujący na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 4 lat tytułem próby uprawomocnił się w dniu 1 czerwca 2005 r., a zarówno w okresie próby jak i kolejnych 6 miesięcy nie zarządzono jej wykonania. I w tym wypadku skazany odbył (w okresie od dnia 9 lipca 2008 r. do dnia 24 lipca 2008 r.) 15 dni zastępczej kary pozbawienia wolności, którą zarządzono postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 26 lutego 2008 r., sygn. akt VIII Ko 6078/07 (k. 50 tych akt wykonawczych), w związku z nieuiszczeniem orzeczonej w tej sprawie grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych po 10 zł każda. Wprawdzie w wyroku z dnia 24 maja 2005 r. (VII K 596/05) orzeczono wobec G. K. także środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, jednak również przy uwzględnieniu tej okoliczności, w kontekście treści art. 43 § 2 k.k. (zakaz nie biegł w czasie odbywania kary pozbawienia wolności, chociażby orzeczonej za inne przestępstwo) i art. 76 § 2 k.k. (zatarcie skazania nie mogło nastąpić przed wykonaniem, darowaniem lub przedawnieniem wykonania tego środka), wymieniony środek został wykonany z dniem 22 sierpnia 2010 r. Z tą właśnie datą, a więc przed dniem orzekania w przedmiocie wyroku łącznego, także i to skazanie uległo więc zatarciu. Wynika to z daty rozpoczęcia wykonywania środka karnego (od dnia 1 czerwca 2005 r.) oraz uwzględnienia wszystkich okresów, w których skazany był w tym czasie pozbawiony wolności: od dnia 14 listopada 2005 r. do dnia 1 lutego 2006 r., od dnia 1 września 2006 r. do dnia 12 września 2007 r., od dnia 9 lipca 2008 r. do dnia 21 grudnia 2008 r. oraz od dnia 17 marca 2009 r. do dnia 24 września 2009 r. (k. 59 verte do 62 akt II K 20/11).

Tym samym trudno odmówić racji Prokuratorowi Generalnemu, że w dniu w którym Sąd Rejonowy orzekł wyrokiem łącznym w pkt 1 karę łączną roku pozbawienia wolności, rażąco naruszył art. 85 k.k., bowiem wobec

zatarcia skazania w sprawach tego sądu VII K 596/05 (w dniu 22 maja 200 r.) i II K 371/05 (w dniu 22 sierpnia 2010 r.), w rzeczywistości nie było już czego łączyć.

Powyższe czyniło jednocześnie całkowicie zbędnym wskazywanie na naruszenie art. 89 § 1 k.k. (w stanie prawnym obowiązującym do dnia 7 czerwca 2010 r.), aczkolwiek zgodzić należy się ze skarżącym, że przed wejściem w życie (w dniu 8 czerwca 2010 r.) art. 89 § 1a k.k., i to nawet przy założeniu, że w sprawie II K 371/05 doszło do prawomocnego zarządzenia wykonania kary (co wszakże nie miało miejsca), nie byłoby dopuszczalnym orzeczenie kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, gdyż w drugiej ze spraw obejmującej zbiegające się przestępstwo (VII K 596/05) orzeczono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, którego to wykonania nigdy prawomocnie nie zarządzono (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2001 r., I KZP 2/01, OSNKW 2001, z. 5-6, poz. 41 oraz jednolite orzecznictwo Sądu Najwyższego po wydaniu – na gruncie art. 89 § 1 k.k. w poprzednim stanie prawnym – tego judykatu).

Zupełnie pozbawiony jest natomiast racji w stanie procesowym niniejszej sprawy, skądinąd poprawny jurydycznie (s. 7-9 kasacji), zarzut naruszenia przez sąd *meriti* art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 89 § 1a k.k. Zdaniem Sądu Najwyższego – pomimo braku pisemnego uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia – nie może budzić wątpliwości, że rozstrzygając o karze łącznej tak w pkt 1, jak i zresztą 2 wyroku łącznego, Sąd Rejonowy nie stosował instytucji określonej w ostatnim z powołanych przepisów, a tym samym nie zachodziła konieczność dokonywania rozważań przez pryzmat względności ustaw. Stawiając tego rodzaju zarzut w pkt 2 swojej kasacji Prokurator Generalny przeoczył, że wprawdzie w oryginale wyroku z dnia 16 września 2011 r. (II K 20/11), przy orzekaniu o karach łącznych w obu punktach, jako podstawę powołano art. 89 § 1a k.k. (k. 68-68), jednak w tym zakresie doszło do

sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej (postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 9 listopada 2011 r. – k. 94).

Nie zmienia to postaci rzeczy, że z uwagi na zasadność zarzutu rażącego naruszenia art. 410 k.p.k., i w konsekwencji tego również art. 85 k.k., a to z uwagi na nieuwzględnienie w treści rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1 zaskarżonego wyroku unormowania art. 76 § 1 i 2 k.k., orzeczenie kary łącznej w objętym tym orzeczeniem zakresie nie było możliwe. Naruszenie to, z uwagi na konieczność odbycia przez skazanego kary, która nie mogła być wobec niego wykonywana, bez wątpienia miało z tego powodu istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Skutkować to musiało uchYLENIEM wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1 i umorzeniem w tym przedmiocie postępowania, stosownie do dyspozycji art. 572 k.p.k.

O wydatkach poniesionych przez sąd, związanych z rozpoznaniem kasacji wniesionej przez podmiot wymieniony w art. 521 § 1 k.p.k., orzeczono w oparciu o przepis art. 638 k.p.k.